

Petrol-İş Sendikası, ÖYK kararının iptali ve yürütmesinin durdurulmasını istedi.

PETKİM SATIŞINA DAVA

AKP Hükümeti, seçim sürecinde çoğu özelleştirme ihalesini ertelerken, PETKİM'in yönetim hakkını devredecek biçimde, 16 Mart 2007 tarihli ihale ilanı ile başlattığı özelleştirme işlemine devam ediyor. Türkiye petrokimya sanayisinin tek temsilcisi olan, 2006 yılında gerçekleştirdiği 1.6 milyar dolarlık cirouyla kamuya yük değil, kaynak aktaran bir kuruluş olan PETKİM'in özelleştirilmesi tepki çekiyor. Petrol-İş Sendikası tarafından açılan davada, PETKİM'deki yüzde 51'lik kamu payının blok satışına ilişkin Özelleştirme Yüksek Kurulu (ÖYK) kararının iptali ve yürütmesinin durdurulması istendi.

Petrol-İş Sendikası tarafından hazırlanan "PETKİM" Raporu'nda, 700 milyar dolarlık pazara sahip olan petrokimya sanayisinin, dünya kimyasal ürünler pazarının yüzde 30'unu, toplam ticaret hacminin ise yüzde 8'ini oluşturduğu belirtildi. Türkiye'de 1960'lı yılların kamu girişimciliği ve sanayileşme politikaları çerçevesinde petrokimya sanayi, sanayileşme ve kalkınmanın itici gücü olarak, 1965 yılında TPAO'nun öncülüğünde İzmir/Yarımca'da PETKİM Petrokimya Kompleksi'nin kurulduğu anımsatıldı. Giderek artan talebi karşılamak amacıyla 1985 yılında İzmir/Aliağa'da ikinci petrokimya tesisinin kurulduğu belirtilirken, PETKİM'in tek başına Türkiye'de petrokimya sanayisini temsil ettiği vurgulandı.

PETKİM'in 1987 yılından itibaren özelleştirilmesi için pek çok girişim

olduğu anımsatılan raporda, kullanımı en yoğun ürün olan termoplastiklerde 1989-1991 döneminde yüzde 65-70 olan pazar payının, kurumun özelleştirme programına alınması nedeniyle giderek gerilediği, 2000 yılında yüzde 35, 2002'de yüzde 34, 2003-2004 yıllarında yüzde 30, 2005'de ise yüzde 22'ye düştüğü kaydedildi. Talebin geri kalan kısmının Exxon, Repsol gibi küresel şirketlerden ithalat yoluyla karşılandığı ve 2006 yılında bu ithalatın ülkeye maliyetinin 6 milyar doları aştığına dikkat çekildi. Buna rağmen 2006 yılında cirosu 1.6 milyar dolar olan PETKİM'in "giderlerinin tümünü özkaynaklarıyla karşıladığı, devlete hiçbir yükü olmadığı, tersine ödediği vergi ve fonlarla ülke ekonomisine katkı sağladığı" vurgulandı.

Raporda, "AKP Hükümeti'nin seçim ortamına girilen bu dönemde seçim politikası için riskli gördüğü alanlardaki özelleştirmeleri ertelerken,

IMF'nin tepkisini azaltmak ve seçim kaynağı yaratmak için, PETKİM'in özelleştirilmesi için ihaleye çıktığı" ileri sürüldü.

PETKİM'in özelleştirilmesine karşı çıkan Petrol-İş Sendikası, yüzde 51'lik kamu payının blok satışına ilişkin ÖYK kararının iptali ve yürütmesinin durdurulmasını istemiyle açtığı dava nedeniyle yaptığı açıklamada, ihale koşullarını eleştirdi. Hükümetin, ihale ilanı ile "PETKİM'i gözden çıkardığı" belirtilen açıklamada, "İhale ilanında; ön yeterlilik başvurusunda bulunacak firmaların, sektörde uzmanlaşma ve tecrübe sahibi olmaları kriteri yer almamaktadır" belirlemesi yapıldı. İhale ilanında, PETKİM'de üretimin devamlılığının sağlanması, yeni yatırımların yapılması, dolayısıyla istihdamın korunması ve yeni istihdamın yaratılmasının gözetilmediği de ortaya konuldu.

Varlıklarının Değeri 1.3 Milyar Dolar

İhale ilanında alıcı firmaların, sadece toplam özsermayelerinin 150 milyon dolar, toplam varlıklarının ise 200 milyon dolar olmasının “yeterli finansman kriteri” olarak görüldüğü belirtilen açıklamada, PETKİM'in özsermayesinin, 1 milyar doların üzerinde olduğu, toplam varlıklarının değerinin 1.3 milyar dolar oldu-

ğu ve bu değerlerin, ihale ilanındaki finansman kriterlerinin 6.5-7 katı olduğu kaydedildi.

İhaleye giren firmalarda “sektörde uzmanlaşma, tecrübe sahibi olma kriterleri ve finansal anlamda yeterliliğin” aranmadığı belirtilen açıklamada, ihale şartlarının PETKİM'in yabancılaştırılmasına işaret ettiği uyarısı yapıldı. Açıklamada Nisan 2005 tarihinde halka arz edilen

PETKİM'in yüzde 34'lük hissesinden yüzde 24'lük kısmının yabancılarla satıldığına dikkat çekildi. Türkiye'de PETKİM gibi “geniş bir ürün yelpazesinde üretim yapan entegre yapının gerektirdiği sermaye birikimi, bilgi, tecrübe ve teknolojik yeterliliğe sahip bir özel firma bulunmadığı” tespiti yapıldı. Avrupa pazarlarında PETKİM'in ürettiği ürünlerde, doyunluk ve arz fazlası bulunduğu ifade edilen açıklamada, “Kendi dönemlerinde uygulanan özelleştirmelerde ısrarla Arap/Körfez sermayesine olanak sunan siyasi iktidar, bu kez de bu tür sermaye gruplarının PETKİM'i ele geçirmeleri için gereken tüm kolaylığı sunacaktır” denildi.

PETKİM'in, bugün Anadolu'ya yayılmış çeşitli ölçeklerdeki (KOBİ'lerin) plastik şirketlerinin hammadde ihtiyacının yüzde 95'ini ucuz ve kolay bir şekilde karşıladığı kaydedildi. PETKİM'in özelleştirilmesi durumunda, petrokimya sektöründe denetim ve kontrolün özel şirkete geçeceği, petrokimya ürünlerinin üretim miktarı, bileşimi ve fiyatlarının özel kesimin kar eğilimine göre belirleneceği anlatıldı. Böyle bir durumda petrokimyasal ürünlerin kullanıcıları ve ekonominin dinamikleri olan KOBİ'lerin ve tüketicilerin de zarar göreceği uyarısı yapıldı.

18 FİRMA ÖN YETERLİLİK ALDI

PETKİM'deki yüzde 51 kamu hissesinin blok satış ihalesinde ön yeterlilik için başvuran 19 firmadan 18'inin kriterleri karşıladığı açıklandı. Bu şirketlere, 23 Mayıs-8 Haziran tarihleri arasında PETKİM hakkında bilgi ve doküman almaları için elektronik ortamda PETKİM Bilgi Sitesi'ne girmeleri ve bu sitede yer almayan bilgiler için de PETKİM Bilgi Odası'na girip, PETKİM yöneticileri ile görüşme olanağı sağlanacak.

Son teklif verme tarihi 15 Haziran olarak belirlenirken, teklifler alındıktan sonra ihaleye katılan şirketlerle yüz yüze görüşmeler yapıp, revize tekliflerin alınmasının ardından ihale yapılması öngörülüyor.

PETKİM'de ön yeterliliği karşılayan şirketler arasında dünyanın en büyük kimya sanayi Ineos Holdings Limited, TÜPRAŞ'ın iptal edilen özelleştirme ihalesini kazanan kamuoyunda “tabela şirket” olarak bilinen Tatneft-Efremov-Kautschuk GmbH OGG ve Azerbaycan Devlet Petrol Şirketi Socar and Turcas Enerji yer alıyor. Ön yeterlilik kriterlerini sağlayan firmalar şöyle:

1. Naksan Plastik Sanayi ve Ticaret A.Ş.-Torunlar Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş.-Toray İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş. Ortak Girişim Grubu
2. Fırat Plastik, Kauçuk Sanayi ve Ticaret A.Ş.
3. Tüpraş-Türkiye Petrol Rafineleri A.Ş.
4. Sanko Petrokimya Sanayi ve Ticaret A.Ş.
5. Ak Girişim Kimya Sanayi ve Ticaret A.Ş.
6. Zorlu Holding A.Ş.
7. Polinas Chemical Ortak Girişim Grubu
8. Carmel - Limak Ortak Girişim Grubu
9. Kiler Alışveriş Hizmetleri Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş.
10. Çalık Enerji Sanayi ve Ticaret A.Ş.
11. Socar and Turcas Enerji A.Ş.
12. TransCenralAsia Petrochemical Holding Ortak Girişim Grubu
13. Ineos Holdings Limited
14. DEH Ortak Girişim Grubu
15. Basell-Demirören Ortak Girişim Grubu
16. Akfen Altyapı Yatırımları Holding A.Ş.
17. Injaz Projects Company Limited
18. Tatneft A.Ş.-Efremov-Kautschuk GMBH Ortak Girişim Grubu.”

Yeniden Kurmak İçin 5 Milyar Dolar Lazım

Petrol-İş Sendikası, PETKİM'in yeniden kuruluş değerinin 4-5 milyar dolar olduğu hesabını ortaya koyarak, şirketin değerinin altında satılmasıyla kamunun gelir kaybına uğrayacağını belirtti. Açıklamada, “alıcı firmanın, PETKİM'in altyapı olanaklarını kullanarak, üretim yapmak yerine bu tesisleri, ithal kimyasal maddelerin ticaretinin yapıldığı tank çiftliği haline getireceği” kaygısına yer verildi. Hükümetin, bu özelleştirme ile IMF'yi memnun etmek ve gelecek kaynağı da seçim için kullanmayı hedeflediği görüşleri de savunuldu.

PETKİM'in Parası Borç Ödemeye Aktarıldı

AKP iktidarının, Nisan 2005 tarihinde PETKİM'in yüzde 34'lük kamu payının halka arzından sağladığı 267 milyon doları, PETKİM'e aktarması gerekirken, borç ödemesinde kullanılması için Hazine'ye aktardığına dikkat çekildi. Yapılacak blok satıştan gelecek kaynağın da "seçim kaynağı olarak kullanılacağı" ifade edilerek, PETKİM'in ihale ilanı ile IMF'ye ve uluslararası finans çevrelerine özelleştirmelere devam edildiği mesajı verilmek istendiği görüşü belirtildi.

Açıklamada, PETKİM'in pazar payını artıracak olan 437 milyon dolar değerindeki yatırımlarını geçen yıl tamamladığı, 2,2 milyon ton petrokimyasal ürün ürettiği, 1,6 milyar dolar cirosuyla 5 milyon dolar vergi ödediği, 41 milyon dolar net kar elde ettiği bilgileri verildi. "PETKİM'in yatırım ve personel harcamaları dahil tüm giderlerini kendi özkaynaklarıyla sağlayan, devlete hiçbir yükü olmayan, güçlü bir sanayi kuruluşu" olduğunun altı çizilen açıklamada, PETKİM'in yeni tesisler kurma gücü bulunduğu da ortaya konuldu. Türkiye'nin yeni PETKİM'lere ihtiyacı olduğu vurgulanan açıklamada, "PETKİM'e sahip çıkalm üretimin meşalesi sönmessin" denildi. ■

PETKİM'DE 20 YILLIK ÖZELLEŞTİRME TARİHİ

1987- PETKİM Resmi Gazete'de yayımlanan 11 Eylül 1987 tarih ve 87/12184 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile 3291 sayılı Yasa çerçevesinde özelleştirme kapsamına alındı.

1990- Özelleştirme için hazırlık yapan danışmanlık firmalarının raporları sonrasında, Yüksek Planlama Kurulu'nun (YPK) 4 Nisan 1990 tarih ve 90/13 sayılı kararı ile PETKİM'in toplam sermayesinin yüzde 4'ü halka arz edildi.

2001- Kasım 2001'de PETKİM ile TÜPRAŞ A.Ş. arasında imzalanan protokol ile PETKİM Yarımca Kompleksi TÜPRAŞ'a devredildi.

2003- İdare, mevcut yüzde 88.86 oranındaki kamu hissesinin blok satış yöntemiyle satılması için 20 Ocak 2003 tarihinde ilan yayımladı. 5 teklifin verildiği ihalede en yüksek teklifi veren Standart Kimya'nın (Uzan Grubu şirketi) bir aylık sürede yükümlülüklerini yerine getirmeme nedeniyle ihale iptal edildi. 26 Ağustos 2003 tarihinde yeniden ihaleye çıkıldı, yeterli teklif gelmemesi nedeniyle ihale 30 Ocak 2004 tarihinde iptal edildi.

2005- 15 Nisan 2005'de sonuçlanan halka arz ile PETKİM sermayesinin yüzde 34.5'i satıldı. Hisselerin yüzde 71.5'i yurtdışı fonlara, yüzde 28.5'i yurtiçinde satıldı. Bu satış ile halka açık sermaye oranı yüzde 38.68'e ulaşan PETKİM'in yüzde 24.6'sı yabancı yatırımcıların elinde bulunuyor.

2007- ÖYK kararı ile kamuya ait payın yüzde 51'inin blok satış yoluyla satılması için süreç başlatıldı.